

KWARTALNIK
WYDANIE II/2024
CZĘŚĆ 2

PORADNIK PRAWNY

Powiat Lubelski

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL
WWW.OIC.LUBLIN.PL
WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

Spis treści

str.03

Sąsiad pali papierosy na balkonie i ktoś obok – mając otwarte okno – wącha ten dym. Czy może palić na swoim balkonie? Co można zrobić?

Piotr Kaniowski

str.05

Kwestie finansowe po śmierci członka rodziny.

Magdalena Piech

str. 07

Reprezentant dziecka w postępowaniu karnym

Piotr Krzyżanowski

str. 11

Temperatura w pracy w kontekście obowiązków pracodawcy.

Zofia Ignatiuk-Kuźma

Sąsiad pali papierosy na balkonie i ktoś obok – mając otwarte okno – wciąga ten dym. Czy może palić na swoim balkonie? Co można zrobić?

Piotr Kaniowski
Radca prawny

Palenie na balkonie nie jest zabronione ustawą antynikotynową, ale w pewnych okolicznościach może się wiązać z możliwością otrzymania grzywny w wysokości 500 zł. W ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych wśród miejsc, w których nie wolno palić papierosów, nie ma balkonów. Taras czy balkon, który przynależy do mieszkania, jest prywatną częścią właściciela, dlatego nie można go traktować jako przestrzeni publicznej, na której zakaz palenia by obowiązywał.

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych zabrania się palenia m.in. na terenie zakładów leczniczych, na terenie jednostek organizacyjnych systemu oświaty, w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych, w środkach pasażerskiego transportu publicznego, na przystankach komunikacji publicznej, w pomieszczeniach obiektów sportowych czy w ogólnodostępnych miejscach przeznaczonych do zabaw dzieci.

Taras czy balkon, który przynależy do mieszkania, jest prywatną częścią właściciela, dlatego nie można go traktować jako przestrzeni publicznej, na której zakaz palenia by obowiązywał.

Samo palenie na balkonie nie jest więc wbrew prawu, ale w pewnych okolicznościach może się wiązać z możliwością otrzymania grzywny w wysokości 500 zł. Chodzi o sytuację, gdy palący zaśmieca petami balkony sąsiadów lub trawnik. Takie zachowanie podpada pod art. 75. § 1 Kodeksu Wykroczeń. Mówi on o tym, że: „Kto bez zachowania należytej ostrożności wystawia lub wywiesza ciężkie przedmioty albo nimi rzuca, wylewa płyny, wyrzuca nieczystości albo doprowadza do wypadania takich przedmiotów lub wylewania się płynów, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany”.

Palenie papierosów na balkonie niestety bywa uciążliwe. Wie o tym każdy, kto nie pali, ale ma sąsiada, który jest nałogowym palaczem. Dym i zapach palonego papierosa unoszący się w pobliżu może dostawać się do naszego mieszkania przez otwarte okna czy balkon i niestety – nie ma w tym nic przyjemnego. W takim przypadku warto zaznaczyć, że dobrym rozwiązaniem może okazać się zwyczajna i kulturalna rozmowa z uciążliwym sąsiadem, którego można przecież poprosić o zaprzestanie takich praktyk i wypracować wspólne porozumienie.

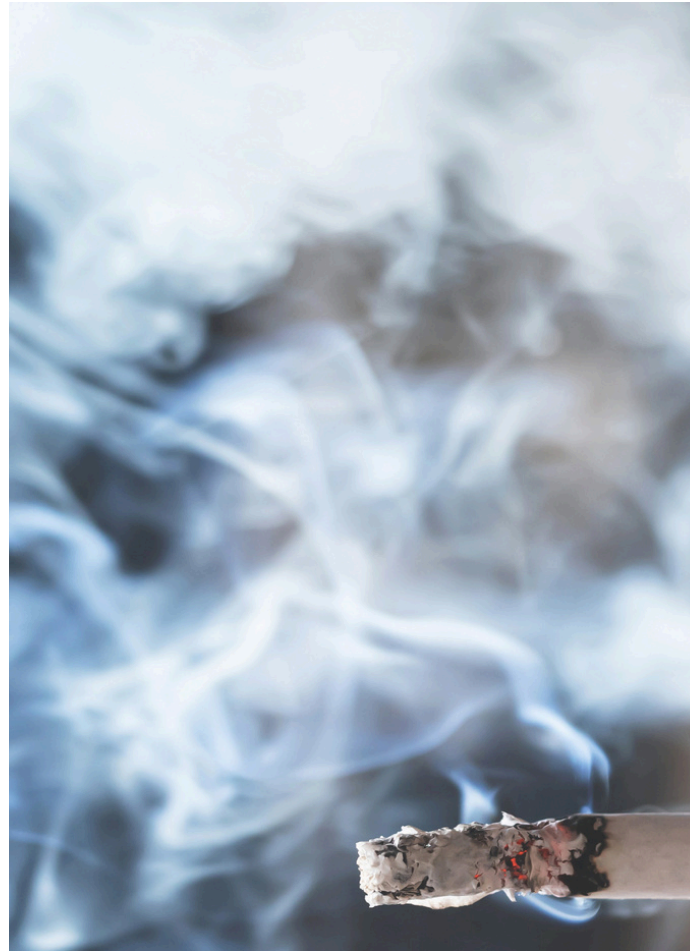
Jeśli jednak nie ma takiej możliwości, a palacz regularnie utrudnia nam życie możemy zgłosić sprawę do spółdzielni mieszkaniowej lub powołać się na art. 144 kodeksu cywilnego dotyczącego „zakazu immisji” lub art. 222 kodeksu cywilnego.

Ważne, aby pamiętać także o przepisach dotyczących palenia w danej wspólnocie czy spółdzielni mieszkaniowej, ponieważ mogą one zakazać palenia na balkonie w regulaminie, a balkon może podlegać pod teren wspólnoty. Jeśli na naszym osiedlu obowiązuje taki zakaz, wówczas palenie papierosów na balkonie nie jest legalne, ale tylko w teorii, ponieważ uchwała to prawo, które nie obowiązuje powszechnie. Karą za naruszanie regulaminu będzie w takim przypadku m.in. wykluczenie z danej spółdzielni.

A czy można palić papierosy w mieszkaniu w bloku?

Jeśli dana osoba jest właścicielem mieszkania, to może palić w nim papierosy.

W polskim prawie nie obowiązują bowiem przepisy, które zabraniałyby właścicielowi palenia tytoniu we własnym mieszkaniu czy domu.

Kwestie finansowe po śmierci członka rodziny

Magdalena Piech
Radca prawny

Kwestie finansowe po śmierci członka rodziny często mogą być skomplikowane i wymagają odpowiedniego podejścia. Poniżej zostanie przedstawione kilka najistotniejszych kwestii jakie rodzina zmarłego powinna podjąć w takiej sytuacji:

Zgłoszenie zgonu zmarłego powinno nastąpić jak najszybciej do Urzędu Stanu Cywilnego w celu uzyskania aktu zgonu. Jeżeli członek rodziny był zatrudniony w zakładzie pracy to należy także powiadomić zakład pracy zmarłego oraz wszelkie instytucje finansowe, z którymi zmarły był związany (banki, ubezpieczyciele). Rozpoczęcie procedury stwierdzenia nabycia spadku wymaga uzyskania aktu zgonu zmarłego. Istotne jest też aby ustalić czy zmarły posiadał majątek i czy nie wymaga on dokonania zabezpieczenia. Należy zweryfikować, czy zmarły pozostawił testament, a także w miarę możliwości dowiedzieć się o ewentualnym zadłużeniu zmarłego. Powyższe pozwoli na podjęcie decyzji co do sposobu dziedziczenia oraz ewentualnego odrzucenia spadku.

Konieczne jest także poinformowanie przez rodzinę zmarłego banku, w którym konto posiadał zmarły, o śmierci właściciela konta. W tym miejscu wskazać należy, iż spadkobiercy mogą uzyskać dostęp do środków na koncie bankowym dopiero po zakończeniu procedur spadkowych. Istotną kwestią jest także sprawdzenie czy zmarły posiadał kredyty lub pożyczki.

Należy podkreślić, iż zgodnie z treścią art. 59a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – prawo bankowe umowa prowadzenia rachunku bankowego co do zasady ulega rozwiązaniu z dniem, w którym nastąpił zgon jego posiadacza. Norma ta ma swoje zastosowanie do wszystkich rachunków bankowych, niezależnie od ich rodzaju, prowadzonych na rzecz osób fizycznych, w tym małoletnich. Jednak istnieją pewne wyjątki od wyżej wspomnianej zasady. Po pierwsze, do rozwiązania umowy rachunku bankowego nie dojdzie w przypadku, kiedy rachunek ten był prowadzony w związku z działalnością gospodarczą jego posiadacza. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w razie śmierci przedsiębiorcy bank jest zobligowany do prowadzenia rachunku bankowego związanego z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą, jeżeli został ustanowiony zarząd sukcesyjny w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw. Powyższe unormowanie gwarantuje spadkobiercom zmarłego możliwość zachowania ciągłości prowadzenia przedsiębiorstwa. Oznacza to, że pomimo śmierci posiadacza rachunku, będącego przedsiębiorcą, umowa prowadzenia rachunku bankowego nie zostanie rozwiązana. Po drugie, rozwiązaniu nie ulegnie umowa rachunku bankowego prowadzonego na rzecz większej liczby osób, np. małżonków. Jej rozwiązanie nie nastąpi nawet w sytuacji, gdy do zgonu wszystkich posiadaczy rachunku dojdzie jednocześnie. Niemniej jednak ustawodawca zezwolił, aby strony same określiły wypadki, w których dojdzie do rozwiązania umowy rachunku.

Tym samym, w zależności od woli stron umowa rachunku bankowego może ulec rozwiązaniu w razie śmierci jednego, większej liczby lub dopiero wszystkich posiadaczy rachunku.

Kolejną bardzo istotną kwestią jest zobowiązanie banku do wypłaty środków znajdujących się na rachunku bankowym zmarłego posiadacza rachunku na rzecz osoby, która przedłoży rachunki potwierdzające wysokość poniesionych przez nią kosztów pochówku zmarłego. (Zgodnie z przepisem art. 55 ust. 1 pkt 1 ustawy – prawo bankowe . Istotne jest aby podkreślić, że kwota ta nie wchodzi do masy spadkowej po zmarłym. Do wypłaty środków, stanowiących rekompensatę kosztów pogrzebu może ubiegać się nie tylko osoba fizyczna, ale też osoba prawna. Osoba ta nie musi być małżonkiem zmarłego, jego krewnym, powinowatym czy spadkodawcą – zasadniczym wymogiem jest tutaj fakt sfinansowania pogrzebu. Należy pamiętać, iż koszty pogrzebu to: koszty przewozu zwłok, zakup trumny i odzieży żałobnej, zakup miejsca na grób, koszty wzniesienia nagrobka lub remontu nagrobka, w którym zmarły ma zostać pochowany, a także wydatki na urządzenie uroczystości pogrzebowej oraz stypy. Podkreślenia wymaga fakt, iż aby doszło do wypłaty środków, na rachunku bankowym zmarłego oczywiście musi znajdować się odpowiednia kwota pieniędzy, która będzie mogła być wypłacona i przeznaczona na poczet pokrycia poniesionych kosztów pogrzebu. Zwrot wydatków związanych z kosztami zorganizowania pogrzebów następuje jedynie w wysokości nieprzekraczającej kosztów urządzenia pogrzebu zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w środowisku zmarłego, czyli zwrócone zostaną tylko te koszty które będą zwyczajowo przyjęte w otoczeniu zmarłego.

Następną istotną kwestią jest instytucja dyspozycji wkładem na wypadek śmierci. Zgodnie z przepisem art. 56 ust. 1 ustawy – prawo bankowe, posiadaczowi rachunku bankowego przysługuje możliwość złożenia bankowi polecenia realizacji wypłaty określonej ilości pieniędzy z rachunku

bankowego po śmierci jego posiadacza na rzecz wskazanej przez niego osoby lub osób. Przedmiotowy przepis określa czynność powszechnie nazywaną dyspozycją wkładem na wypadek śmierci. Czynność ta musi być wykonana w formie pisemnego oświadczenia. Należy wskazać, iż beneficjentem dyspozycji może być małżonek posiadacza rachunku, a także wstępni, zstępni lub rodzeństwo posiadacza. Oznacza, to że krąg beneficjentów jest bardzo ograniczony i nie ma możliwości złożenia dyspozycji przykładowo na korzyść osoby spoza najbliższej rodziny czy na rzecz osoby prawnej. Posiadacz rachunku bankowego ma możliwość ustalenia kwoty dyspozycji na różne sposoby. Poprzez wskazanie wysokości dyspozycji jako całości kwoty pieniężnej znajdującej się na jego rachunku w chwili śmierci albo w chwili dokonywania dyspozycji lub jako określony procent tej kwoty bądź też jako precyzyjnie określoną kwotę w wysokości nominalnej. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż łączna kwota wszystkich wypłat z tytułu dyspozycji wkładem na wypadek śmierci podlega ograniczeniom. Kwota ta nie może być wyższa niż równowartość dwudziestokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa GUS za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku. Posiadacz rachunku bankowego w każdym momencie może dokonać modyfikacji treści dyspozycji poprzez zmianę jej wysokości lub też całkowicie ją odwołać. Wypłata środków pieniężnych z tytułu dyspozycji wkładem na wypadek śmierci dochodzi dopiero po śmierci posiadacza rachunku.

Suma pieniędzy wypłacona beneficjentowi dyspozycji wkładem na wypadek śmierci nie wchodzi w skład spadku po posiadaczu rachunku. Oznacza to, iż kwota otrzymywana przez beneficjenta nie podlega dziedziczeniu na zasadach ogólnych. Nabywa on więc określoną przez posiadacza rachunku kwotę pieniężną bez konieczności wszczynania postępowania sądowego o stwierdzenie nabycia spadku lub wizyty u notariusza, w celu uzyskania aktu poświadczenia dziedziczenia.

Reprezentant dziecka w postępowaniu karnym

Piotr Krzyżanowski
Radca prawny

W zakresie reprezentacji dziecka pokrzywdzonego przestępstwem w postępowaniu karnym, ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw instytucję kuratora procesowego małoletniego w postępowaniu karnym zastąpiono instytucją reprezentanta dziecka. Wprowadzona zmiana ma na celu podwyższenie standardów partycypacji dziecka w postępowaniu sądowym, wzmocnienie ochrony dziecka, a także wprowadzenie systemowej ochrony dziecka przed skrzywdzeniem czy też naruszeniem jego dobra.

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że „projekt stanowi wynik prowadzonych na bieżąco prac, których przedmiotem jest analiza aktualnie obowiązujących rozwiązań, pod kątem ich skuteczności i efektywności, formułowanie propozycji ukierunkowanych na stworzenie regulacji, które przygotują wymiar sprawiedliwości na przyjęcie uczestników o szczególnych potrzebach, zapewniając im godne warunki, uwzględniające ich indywidualną sytuację oraz takich regulacji, które pozwolą na ukształtowanie sprawnie funkcjonującego systemu ochrony małoletnich”. Według pomysłodawców ustawy, termin „reprezentant dziecka” lepiej oddaje rzeczywiste znaczenie tej instytucji. Jak wskazano w projekcie ustawy, posługiwanie się dotychczasowym określeniem „kurator” wywoływało istotne trudności w praktyce stosowania tych przepisów. Kurator procesowy małoletniego w postępowaniu karnym, bardzo często był mylony z kuratorami sądowymi, co wywoływało w społeczeństwie wątpliwości co do tego, jaka jest rzeczywista rola, obowiązki i cele kuratora reprezentującego dziecko. Nowy termin pozwoli rozróżnić instytucję reprezentanta od kuratora sądowego i zaakcentować, że rolą tej instytucji jest reprezentowanie dziecka, a nie kuratela nad dzieckiem. Ponadto, nowa ustawa miała za zadanie sprecyzować obowiązki reprezentanta dziecka, zwłaszcza obowiązki względem dziecka.

Celem niniejszego artykułu jest charakterystyka nowej instytucji reprezentanta dziecka w postępowaniu karnym. W artykule zostanie szczegółowo omówione jakie wymagania należy spełnić, aby wykonywać funkcje reprezentanta dziecka i jakie są najważniejsze obowiązki reprezentanta dziecka.

Reprezentacja dziecka

Według art. 98 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, to **rodzice są głównymi przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską**. W sytuacji gdy obydwój rodzice mają pełnię władzy rodzicielskiej, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawy dziecka. Natomiast zgodnie z art. 98 § 2 k.r.o. żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka: a) przy czynnościach prawnych (jak również w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym) między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską; b) przy czynnościach prawnych (jak również w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym) między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania. W świetle art. 99 § 1 k.r.o. sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta dziecka dla dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską, którego żadne z rodziców nie może reprezentować.

Kto może być reprezentantem dziecka?

Reprezentantem dziecka powinna być osoba niezależna od stron sprawy, kierująca się dobrem dziecka i mająca na celu jedynie zabezpieczenie interesów dziecka. Zgodnie z art. 99 § 1 k.r.o. reprezentantem dziecka **może być ustanowiony adwokat lub radca prawny, który wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka**, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka.

Należy zauważyć, że każdy adwokat i radca prawny z uwagi na wykonywany zawód posiada szczególne, wykwalifikowane kompetencje. Zatem wymóg szczególnej znajomości spraw dotyczących dziecka stanowi podwójne zabezpieczenie interesów dziecka, jak również podnosi standard i znaczenie instytucji reprezentanta dziecka.

W sprawach innych niż sprawy karne, w przypadku gdy, stopień skomplikowania danej sprawy tego nie wymaga, w szczególności gdy sąd opiekuńczy określi szczegółowo treść czynności, reprezentantem dziecka oprócz adwokata i radcy prawnego, może zostać ustanowiona również inna osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze i wykazująca znajomość potrzeb dziecka. Jeżeli szczególne okoliczności za tym przemawiają, reprezentantem dziecka może zostać ustanowiona także osoba nieposiadająca wyższego wykształcenia prawniczego.

Reprezentantem dziecka nie może być ustanowiona osoba, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych albo została pozbawiona praw publicznych. Reprezentantem dziecka nie może być ustanowiona także osoba, która została pozbawiona władzy rodzicielskiej albo skazana za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności albo za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby małoletniej lub przestępstwo popełnione na szkodę małoletniego lub we współdziałaniu z nim, albo osoba, wobec której orzeczono zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi, lub obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu. Reprezentantem dziecka nie może być ustanowiona osoba, w stosunku do której zachodzi prawdopodobieństwo, że nie wywiąże się należycie z obowiązków opiekuna.

Sąd opiekuńczy może ustanowić jednego reprezentanta dla kilku osób, jeżeli nie ma sprzeczności między ich interesami. W przypadku sprawy dotyczącej rodzeństwa w miarę możliwości powinien być wyznaczony jeden reprezentant wszystkich dzieci.

Prawa i obowiązki reprezentanta dziecka

Reprezentant dziecka jest umocowany do dokonywania wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonania orzeczenia. Reprezentant dziecka zobligowany jest wykonywać swoje obowiązki z należytą starannością, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny. Reprezentant dziecka zobligowany jest zachować w tajemnicy wszystkie okoliczności sprawy, o których powziął informacje wykonując swoje obowiązki reprezentanta dziecka. Niemniej jednak, reprezentant dziecka nie może zachowywać w tajemnicy wiarygodnych informacji o przestępstwach popełnionych na szkodę dziecka oraz zagrożeniu dobra dziecka.

Reprezentant dziecka w toku postępowania przed sądem lub innym organem państwowym, zobligowany jest udzielać na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej temu z rodziców dziecka, które nie uczestniczy w postępowaniu, na wniosek tego rodzica, informacji w zakresie niezbędnym do prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej, obejmujących przebieg tego postępowania, podjęte w jego toku czynności, pod warunkiem, że udzielenie tych informacji nie będzie godzić w dobro dziecka. Reprezentant dziecka ma prawo uzyskiwać od rodzica, który nie uczestniczy w postępowaniu, informacje o dziecku, jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowisku, tylko w takim zakresie, jaki jest niezbędny do prawidłowego wykonywania obowiązków reprezentanta dziecka.

Reprezentant dziecka ma prawo zwrócić się o informacje o dziecku, o jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowisku również do odpowiednich organów, instytucji, stowarzyszeń, organizacji społecznych lub innych podmiotów, do których uczestniczy dziecko, które świadczą dziecku pomoc lub posiadają informacje o dziecku. W przypadku takiego wniosku reprezentanta dziecka, organy, instytucje, stowarzyszenia, organizacje społeczne lub inne podmioty zobligowane są do udzielenia tych informacji.

Reprezentant dziecka ma obowiązek nawiązać z dzieckiem kontakt, jeżeli stopień rozwoju umysłowego dziecka, jego stan zdrowia i stopień dojrzałości na to zezwalają. Reprezentant zobowiązany jest informować dziecko, w sposób zrozumiały, odpowiedni i dopasowany do stopnia rozwoju dziecka, o wszelkich podejmowanych czynnościach, aktualnym toku i przebiegu postępowania. Ponadto reprezentant powinien informować dziecko o możliwych sposobach zakończenia postępowania, oraz o wszelkich możliwych konsekwencjach dla prawnej sytuacji dziecka, wynikających z działań podjętych przez reprezentanta dziecka. Reprezentant dziecka przed podjęciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinien je wysłuchać, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala, oraz uwzględnić w miarę możliwości jego rozsądne życzenia (art. 99 k.r.o. w zw. z art.95 § 3 i § 4 k.r.o.).

Nadzór nad działalnością reprezentanta dziecka

W świetle nowych przepisów to Sąd opiekuńczy został zobowiązany do nadzoru nad działalnością reprezentanta dziecka. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy „Rodzice zostają pozbawieni bardzo ważnego elementu władzy rodzicielskiej w postaci działania w imieniu i na rzecz swojego dziecka. Tym samym niezbędne jest takie ukształtowanie instytucji reprezentanta dziecka, aby gwarantowała ona jak najwyższy poziom ochrony interesów osoby najmłodszej a służby państwa w postaci sądu opiekuńczego posiadały aktualną wiedzę o sposobie realizowania zadań reprezentanta dziecka”. Nowe przepisy mocniej akcentują fakt, iż Sąd opiekuńczy bezpośrednio czuwa nad działalnością reprezentanta dziecka, zaznajamiając się na bieżąco z działalnością reprezentanta. Reprezentant dziecka zobligowany jest składać sądowi opiekuńczemu w wyznaczonych terminach, nie rzadziej niż co cztery miesiące, informacje dotyczące działalności reprezentanta, w szczególności o dokonywanych wszelkich czynnościach łączących się ze sprawą. Sąd opiekuńczy w każdym czasie może żądać od reprezentanta dziecka wyjaśnień we wszelkich sprawach należących do zakresu reprezentacji oraz przedstawiania dokumentów związanych z jej wykonywaniem.

Do kiedy trwa reprezentacja dziecka?

Jeżeli reprezentant dziecka nie sprawuje należycie opieki, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia. Z ważnych powodów sąd opiekuńczy może na żądanie reprezentanta dziecka opiekuna zwolnić go z obowiązków. Sąd opiekuńczy zwolni reprezentanta dziecka, jeżeli z powodu przeszkód faktycznych lub prawnych reprezentant jest niezdolny do wykonywania obowiązków reprezentanta albo dopuszcza się czynów lub zaniedbań, które naruszają dobro dziecka. Jeżeli sąd opiekuńczy nie postanowił inaczej, reprezentant dziecka obowiązany jest prowadzić nadal pilne sprawy związane z reprezentacją aż do czasu jej objęcia przez nowego reprezentanta. Jeżeli reprezentant dziecka został ustanowiony do załatwienia poszczególnej sprawy, reprezentacja ustaje z chwilą ukończenia tej sprawy. Reprezentacja ustaje z mocy prawa, gdy dziecko uzyska pełnoletność.

Zakończenie

Ustawą z dnia 16 maja 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 poz. 1146) ustawodawca wprowadził szereg zmian prawnych dotyczących instytucji kuratora znacząco reformując tę instytucję. Omawiane w niniejszym artykule dalsze modyfikacje wynikające z ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw stanowią kolejny przejaw woli ustawodawcy do dalszego wzmocnienia ochrony pozycji prawnej małoletnich. Zastąpienie instytucji kuratora procesowego małoletniego instytucją reprezentanta dziecka niewątpliwie wzmocniło pozycje prawną małoletniego i skutecznie zabezpieczyło jego dobro. Reprezentant dziecka otrzymał nie tylko dużo uprawnień, ale również szereg obowiązków wobec sądu, rodziców dziecka, a także wobec samego dziecka. Mimo stosunkowo krótkiego okresu obowiązania, można stwierdzić, że instytucja reprezentanta dziecka ma szansę przyczynić się sprawniejszego przebiegu postępowania karnego i do wzmocnienia roli dziecka w tym postępowaniu.

Temperatura w pracy w kontekście obowiązków pracodawcy

Zofia Ignatiuk-Kuźma
Radca prawny

Upały wpływają nie tylko na nasze ogólne samopoczucie, ale też na wydajność pracy. Gdy na zewnątrz panują upały, trudno jest skupić się pracownikowi na właściwym wykonywaniu swojej pracy. Czasami zdarza się tak, że nie ma do tego odpowiednich warunków. W związku z tym obowiązkiem pracodawcy jest zadbanie o to, by zminimalizować skutki upałów. W trakcie upałów pracodawcy są zobowiązani do dbania o pracowników według zasad określonych m.in. Kodeksem Pracy oraz zaleceniami Państwowej Inspekcji Pracy.

W sytuacji, gdy ze względu na warunki atmosferyczne dochodzi do pogorszenia warunków pracy, pracodawca powinien podjąć działania, by je poprawić. Przykładem takich działań mogą być:

1. skrócenie czasu pracy pracowników,
2. wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy,
3. zapewnienie klimatyzowanych pomieszczeń do odpoczynku,
4. zapewnienie klimatyzacji w pomieszczeniach pracy.

Gdy pomieszczenie jest silnie nasłonecznione, temperatura na zewnątrz przekracza 30°C, okna nie mają rolet czy zasłon, nie ma klimatyzacji ani wiatraków, pracownik ma prawo zgłosić przełożonemu, że odmawia wykonywania pracy.

Odpowiednia temperatura w pracy

Jak zaleca Państwowa Inspekcja Pracy, w pomieszczeniach pracy, w których wykonywana jest lekka praca fizyczna, oraz w pomieszczeniach biurowych, optymalna temperatura nie powinna być niższa niż 18 stopni. Natomiast uciążliwe warunki do pracy, to takie, kiedy temperatura przekroczy: 25 st. C podczas pracy w otwartych pomieszczeniach i 28 st. C w pomieszczeniu zamkniętym.

Jeśli istnieje ryzyko, że temperatura będzie wyższa, pracodawca powinien zapewnić odpowiednie chłodzenie. Jeśli nie ma możliwości otwarcia okien, w pomieszczeniu musi być klimatyzacja lub miejscowe chłodzenie np. wentylator. W oknach powinny być zamontowane rolety albo żaluzje. Jeśli w pomieszczeniu jest klimatyzacja, powinna być regularnie odgrzybiana i oczyszczana.

Chociaż istniejące regulacje nakładają na pracodawcę obowiązek zapewnienia w pomieszczeniach odpowiedniej temperatury, wymiany powietrza oraz zabezpieczenia przed wilgocią oraz niekorzystnymi warunkami cieplnymi i nasłonecznieniem, to jednak – co do zasady – nie określają maksymalnej temperatury powietrza, w jakiej praca może być wykonywana w pomieszczeniach.

Woda dla pracowników

Wszyscy wiemy, jak ważne w trakcie upałów jest odpowiednie nawadnianie. Art. 232 Kodeksu pracy stanowi, że: „pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych, nieodpłatnie, odpowiednie posiłki i napoje, jeżeli jest to niezbędne ze względów profilaktycznych”. W pracy powinniśmy mieć więc zapewniony ciągły, nieograniczony dostęp do napojów. W szczególnie gorącym mikroklimacie napoje powinny być wzbogacone w sole mineralne i witaminy. Pozwoli to uniknąć omdleń i utraty przytomności spowodowanej odwodnieniem organizmu.

Zimne napoje czy woda do picia to nie wszystkie obowiązki pracodawcy, gdy mamy do czynienia z pracą w upały. Każda osoba, wykonująca prace brudzące na otwartej przestrzeni w wysokiej temperaturze – a takie są najczęściej prace wykonywane na budowie – gdy nie ma dostępu do wody bieżącej, musi mieć zapewnione do celów higienicznych co najmniej 90 l wody dziennie. Lepiej dobrze policzyć ewentualne zapotrzebowanie na wodę i być przygotowanym na szybkie podstawienie cysterny.

Zapewnienie właściwej wentylacji oraz klimatyzacji pomieszczeń

Zmniejszenie związanych z upałami uciążliwości pracy w pomieszczeniach jest możliwe między innymi dzięki zapewnieniu właściwej wentylacji oraz klimatyzacji pomieszczeń.

Stosowanie takich rozwiązań zwalnia pracodawcę z obowiązku zapewnienia napojów pracownikom wykonującym pracę w pomieszczeniach zamkniętych, o ile temperatura w takich pomieszczeniach nie przekracza 28 stopni Celsjusza. Kiedy temperatura w pomieszczeniu jest wyższa, pracodawca musi zapewnić pracownikom napoje. W takiej sytuacji nie ma znaczenia to, czy stanowisko pracy jest wyposażone w klimatyzację czy też nie.

W przypadku osób pracujących na otwartej przestrzeni pracodawca ma obowiązek zapewnienia napojów, gdy temperatura przekracza 25 stopni Celsjusza. Niezależnie od tego, czy praca jest wykonywana w pomieszczeniu czy na otwartej przestrzeni, napoje powinny być dostępne dla pracowników w ciągu całej zmiany roboczej. Uwypuklenia wymaga fakt, iż nierespektowanie przez pracodawcę tego obowiązku stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny od 1 do 30 tys. złotych.

Skrócenie czasu pracy

Zgodnie z przepisami prawa pracy pracodawca może w upalne dni wprowadzić dodatkowe przerwy albo pozwolić pracownikowi na wcześniejsze wyjście z pracy. Zależy to jednak wyłącznie od dobrej woli pracodawcy. W przypadku wcześniejszego wyjścia – nie może ono powodować obniżenia wynagrodzenia pracownika. W ostatnich latach rośnie popularność oferowanych przez niektórych pracodawców tzw. przerw regeneracyjnych w pokojach relaksu.

Żaden przepis prawa nie odnosi się wprost do kwestii rezygnacji z pracy albo jej przerywania przy danych warunkach atmosferycznych (np. przy upale, nadejściu burzy, gdy praca jest wykonywana na zewnątrz).

Zachować trzeba jednak racjonalność i rozagę. Pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom BHP i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia samego pracownika albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom. By z takiej odmowy pracy skorzystać, pracownik musi zawiadomić niezwłocznie przełożonego o powstrzymaniu się od pracy z ww. powodów.

Reagowanie na zmieniające się warunki pracy to obowiązek pracodawcy – w razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników, musi wstrzymać pracę, wydać polecenie oddalenia się w bezpieczne miejsce, a do czasu usunięcia zagrożenia nie może wznowić pracy.

Grupy szczególnie chronione

W trakcie skrajnych upałów istnieją grupy szczególnie chronione, które w wyjątkowych przypadkach mogą nie przyjść do pracy. Są to m.in. osoby młodociane do 18. roku życia, które nie mogą pracować w pomieszczeniach, w których temperatura powietrza przekracza 30 st. C. Uprzywilejowane są też kobiety w ciąży oraz osoby, dla których praca w wysokiej temperaturze stanowi zagrożenie dla zdrowia lub życia. Chodzi tu np. o osoby chore na serce. W takich przypadkach należy niezwłocznie powiadomić pracodawcę o tym, że nie przyjdziemy do pracy.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 roku w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac, pracownicy z tej grupy nie mogą pracować w pomieszczeniach, w którym temperatura przekracza 30 stopni Celsjusza, a wilgotność względna powietrza – 65 proc.

Kary za łamanie przepisów

Praca w upały lub w niskich temperaturach to jeden z elementów BHP wciąż uważanego za kłopotliwy temat, bo postrzegany jako kosztotwórczy, w szczególności jeśli chodzi o pracę na budowie. Nie ma jednak przyzwolenia na oszczędzanie kosztem bezpieczeństwa pracownika, nawet jeżeli chodzi o pracę w upały, która może bez odpowiedniej ochrony spowodować nie tylko uszczerbek na zdrowiu, ale także śmierć.

Jeśli chodzi o kary, to gdy pracodawca nie zapewnia pracownikom odpowiedniej ilości zimnych napojów, może zostać na niego nałożona kara grzywny od 1.000 do 30.000 zł. Pamiętajmy, że jest to wykroczenie wobec pracownika, za które grożą kary przewidziane w art. 283 par. 1 Kodeksu pracy. Gdy podczas kontroli inspektor stwierdzi łamanie przepisów w tym zakresie, może od razu nałożyć grzywnę w postaci mandatu karnego w wysokości od 1.000 do 2.000 zł. W przypadku stwierdzonej recydywy może to być mandat do 5.000 zł, sprawa też może trafić do sądu, który może nałożyć karę do 30.000 zł.

Pracownik ma prawo żądać

Podczas pracy w upały pracownik ma prawo żądać, by pracodawca dostarczył zimne napoje i wodę do celów higienicznych w wystarczającej ilości. Za łamanie swoich praw pracownik może zgłosić do PIP prośbę o kontrolę. Z analiz PIP wynika, że podczas upałów pracownicy często zwracają się do PIP, czy to o poradę co im się w takich sytuacjach należy lub jakie są obowiązki pracodawcy.

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

